

פרשת בהעלתך תשפ"ב
פסח שני

במדבר פרק ט

(א) וַיְדַבֵּר יְקֹנָק אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּת לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר: (ב) וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ: (ג) בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה בֵּין הָעֲרֵבִים תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ בְּמֹעֲדוֹ כְּכֹל חֻקֹּתָיו וַיַּעֲשׂוּ אֹתוֹ: (ד) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת אֶת הַפֶּסַח בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֲרֵבִים בְּמִדְבַר סִינַי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְקֹנָק אֶת מֹשֶׁה כִּן עָשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ו) וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנַפְשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפָנֵי אֶהֱרֹן בַּיּוֹם הַהוּא: (ז) וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הַהֵמָּה אֵלֵינוּ אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְנַפְשׁ אָדָם לָמָּה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקְרִיב אֶת קָרְבָנוּ יְקֹנָק בְּמוֹעֲדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (ח) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֹשֶׁה עֲמְדוּ וְאֲשַׁמְעָה מֶה צִוָּה יְקֹנָק לָכֶם: פ (ט) וַיְדַבֵּר יְקֹנָק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (י) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יְהִי טְמֵא לְנַפְשׁ אוֹ בְדַרְדָּר רְחֹקָה לָכֶם אוֹ לְדַרְתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶסַח לִיקְוֹן: (יא) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעֲרֵבִים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל מִצּוֹת וּמִרְרִים יֹאכְלֵהוּ: (יב) לֹא יִשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר וְעַצֵּם לֹא יִשְׁבְּרוּ בוֹ כְּכֹל חֻקֹּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ: (יג) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טָהוֹר וּבְדַרְדָּר לֹא הָיָה וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיּוֹ כִּי קָרְבָנוּ יְקֹנָק לֹא הַקְרִיב בְּמוֹעֲדוֹ חֲטָאוֹ וַיִּשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא: (יד) וְכִי יִגֹּר אֶתְכֶם גֵּר וְעָשָׂה פֶסַח לִיקְוֹן כְּחֻקֹּת הַפֶּסַח וְכַמְשֻׁפְטוֹ כִּן יַעֲשֶׂה חֻקָּה אַחַת יְהִי לָכֶם וְלִגֵּר וְלִאֲזַרְח הָאֶרֶץ:

רש"י

(א) **בחדש הראשון** - פרשה שבראש הספר לא נאמרה עד אייר, למדת שאין סדר מוקדם ומאוחר בתורה. ולמה לא פתח בזו, מפני שהוא גנותן של ישראל, שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד:
(ב) **במועדו** - אף בשבת. במועדו אף בטומאה: (ג) **ככל חקתיו** - אלו מצות שבגופו, שה תמים זכר בן שנה: **וככל משפטיו** - אלו מצות שעל גופו ממקום אחר, כגון שבעת ימים למצה ולביעור חמץ. [מצות שבגופו, שה תמים זכר בן שנה. שעל גופו, צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו. שחוץ לגופו, מצה וביעור חמץ]: (ד) **וידבר משה וגו'** - מה תלמוד לומר, והלא נאמר (ויקרא כג, מד) וידבר משה את מועדי ה', אלא כשמע פרשת מועדים מסיני, אמרה להם, וחזר והזהירם בשעת מעשה: (ו) **לפני משה ולפני אהרן** - כששניהם יושבין בבית המדרש באו ושאלום. ולא יתכן לומר זה אחר זה, שאם משה לא היה יודע, אהרן מנין לו: (ז) **למה נגרע** - אמר להם אין קדשים קרבים בטומאה. אמרו לו יזרק הדם עלינו ככהנים טהורים ויאכל הבשר לטהורים. אמר להם עמדו ואשמעה, כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו. אשרי ילוד אשה שכך מובטח, שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר עם השכינה. וראויה היתה פרשה זו להאמר ע"י משה כשאר כל התורה כולה, אלא שזכו אלו שתאמר על ידיהן, שמגלגלין זכות ע"י זכאי: (י) **או בדרך רחקה** - נקוד עליו, לומר לא שרחוקה ודאי, אלא שהיה חוץ לאסקופת העזרה כל זמן שחיטה. פסח שני מצה וחמץ עמו בבית ואין שם יום טוב, ואין איסור חמץ אלא עמו באכילתו: (יד) **וכי יגור אתכם גר ועשה פסח** - יכול כל המתגייר יעשה פסח מיד, תלמוד לומר חקה אחת וגו', אלא כך משמעו, וכי יגור אתכם גר ובא עת לעשות פסח עם חביריו חקה וכמשפט יעשה:

רמב"י

(י) וטעם **בדרך רחקה** - כתב רש"י שהיה חוץ לאסקופת העזרה כל זמן השחיטה, והוא נרמז בנקוד כפי הדעת הזאת. ואני תמה עליו למה תפס לו שיטת רבי אליעזר, והנכון לתפוס בשיטתו של רבי עקיבא, מן המודיעים ולחוץ, וכן דעת האמוראים בגמרא (פסחים צג ב) דאמר עולא כל שאינו יכול ליכנס בשעת שחיטה. והוא פשוטו של מקרא, כי העומד בתחילת בין הערבים במקום שלא יגיע לעזרה בעת השחיטה דרך רחוקה היא לו ופטור. ויתכן שטעם הנקודה, שהיא דרך רחוקה לו בעשיית הפסח לא רחוקה ממש, ולכך חזר ואמר (בפסוק יג) ובדרך לא היה, ולא הזכיר "רחוקה": וצוה הכתוב לטמא ולמי שהיה בדרך רחוקה לעשות השני, והוא הדין והטעם לכל מי שלא עשה הראשון ואפילו במזיד שחיב לעשות השני כדברי רבותינו (פסחים שם). ולא הזכיר הכתוב אלא לומר שיעשו השני ברשות, ולמנוע הטמא מלעשות הראשון, אבל מי שהיה בדרך פטור מן הראשון ועושה השני, ואם רצה לצאת בראשון וצוה ושחטו עליו הורצה, דקיימא לן (שם צב ב) מיחס הוא דחס רחמנא עילויה ואי עביד תבא עליו ברכה. ויתכן שלכך הזכיר הכתוב "רחוקה", כי בדרך הקרובה בידו לעשות השני או הראשון, שישחטו ויזרקו עליו ויבא ויאכל לערב:

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.